

Rutin vid skada med risk för blodsmitta

för personal inom Region Kalmar län

Syfte

Stick- och skärskador utgör den största risken för överföring av blodburen smitta inom hälso- och sjukvården. Rutinen syftar i första hand till att skydda personal men även patienter kan utsättas för blodburen smitta, till exempel i samband med stick-/skärskada under operation.

Omfattning

Rutinen gäller för samtliga verksamheter inom Region Kalmar län.

Ansvar

Arbetsgivaren ansvarar för att riskbedömning utförs, att det finns fungerande arbetsrutiner, adekvat skyddsutrustning och instruktioner samt att dessa ses över kontinuerligt. Det ska finnas en skriftlig åtgärdsplan för tillbud och skador. Åtgärderna ska repeteras regelbundet. All personal ska ha kunskap om vilka riskmoment som finns, vilken teknik som ska tillämpas och vilka åtgärder som ska vidtas vid stick-/skärskada samt exponering av blod på slemhinna eller på öppna sår. Kunskap behövs också om vilka åtgärder som ska vidtas vid tillbud som kunde orsakat skada med risk för blodburen smitta. Det är **arbetsgivaren** som har ansvar för att lokala rutiner finns på varje arbetsplats. **Arbetsstagaren** är skyldig att känna till och följa givna skyddsrutiner. Alla skador och tillbud ska rapporteras, anmälas, utredas och följas upp.

Utlämnande av uppgift om blodsmitta på misstänkt smittförande

Sekretessklassade uppgifter får endast delas mellan vårdgivare och inte med polis, räddningstjänst eller liknande. Det är tillåtet, men inte tvingande, att lämna uppgifter vid misstanke om grov misshandel genom smittspridning. Det kan vara svårt att avgöra vad som når upp till grov misshandel, varför smittskyddsläkaren eller regionjurist alltid bör kontaktas vid oklarheter. Se även ”*Riktlinje för utlämnande av uppgift om blodsmitta*”, Smittskyddsläkaren 2019.

Akuta åtgärder vid exponering av blod

Om du har kommit i kontakt med blod eller blodtillblandade kroppsvätskor på ett sådant sätt att det finns risk för blodburen smitta, det vill säga genom stick-/skärskada, stänk i ögon, blod på slemhinnor eller skadad hud.

Vid skada på slemhinna eller skadad hud

- Desinfektera omedelbart. Använd rikligt av vad som finns tillgängligt, till exempel handdesinfektionsmedel eller klorhexidinsprit.

- Vid stänk i munnen, skölj noga. Använd det som finns lättillgängligt, till exempel vatten, klorhexidinsprit eller handdesinfektionsmedel.

Vid stänk i ögonen

- Skölj omedelbart, använd rikligt med ögondusch eller fysiologisk natriumklorid, finns inte detta, använd rikligt med kranvatten. Ta därefter ut eventuella kontaktlinser och skölj noga igen.

Säkerställ om möjligt den misstänkt smittförandes identitet. Den misstänkt smittförande ska informeras om att skada skett och måste ge sitt samtycke till provtagning innan denna utförs.

Kontakta ansvarig läkare/tandläkare och arbetsledare på enheten där du arbetar. **Ansvarig läkare** ordinerar provtagning av och sköter kontakten med den misstänkt smittförande, som måste samtycka till provtagning. Tandläkare uppmanar till provtagning.

Riskbedömning

Infektionsmottagningen ansvarar för riskbedömning och eventuell postexpositionsprefylax.

- Omedelbar kontakt om exposition för känd hepatit B- eller hiv-smitta föreligger.
- I övriga fall ska kontakt tas **dagtid** senast dagen efter skadetillfället.

Infektionsmottagningens kontaktuppgifter:

- dagtid vardagar på 010-358 84 54
- jourtid infektionsbakjour på 010-358 05 95

Provtagningsinstruktioner

All provtagning i samband med skada med risk för blodsmitta ska vara **kostnadsfri**. Skriv ut och ta med detta informationsblad till provtagande enhet.

Misstänkt smittförande

Provtagning bör ske inom samma dygn som skadan skett. Prov tas i första hand på aktuell enhet. Om personen inte finns på plats hänvisas till den misstänkt smittförandes läkare/hälsocentral.

Ta blodprov enligt följande:

- Ett gelrör med guldgul kork
- Beställningen görs i Cosmic. Begär ”**Blodsmitteincident (misstänkt smittförande)**”.

Lägg in relevanta uppgifter inklusive uppgift om samtycke under ”Medicinsk information”. Analyser för detektion av hepatit B, hiv och hepatit C ingår (Hepatit B s-antigen, HIV-Ag-AK Kombo, Hepatit C-anti-kroppar).

Exponerad/misstänkt smittad

Provtagning kan vänta till påföljande dag om infektionsmottagningen inte ordinerar annorlunda. **Läkare på Arbetsmiljö och hälsa, Region Kalmar län ansvarar för nollprovet samt för eventuell uppföljning.** På de arbetsplatser inom regionen där

medarbetarna inte själva kan ombesörja provtagningen, kan denna ske antingen hos Arbetsmiljö och hälsa eller på närmaste hälsocentral.

OBS! använd pappersremiss ”Remiss mikrobiologi” eftersom Arbetsmiljö- och hälsa inte har tillgång till Cosmic.

Ta blodprov enligt följande:

- Ett gelrör med guldgul kork
- Ange ansvarig remitterande läkare på Arbetsmiljö och hälsa
- Kryssa för ”**Blodsmitteincident**” och ”**Exponerad (nollprov)**”
- I rutan ”Diagnos, särskild frågeställning” anges även
 - arbetsgivare
 - om eventuell vaccination mot hepatit B har getts i samband med skadan eller tidigare.

Ursprungsprovet från den exponerade analyseras inte utan fryses för eventuell framtida jämförelse. Om identiteten hos den misstänkt smittförande är okänd eller om denne har en känd eller påvisad blodsmitta sker uppföljande provtagning på den exponerade via Arbetsmiljö och Hälsa, vanligen vid tre respektive sex månader. Begär då ”**Blodsmitteincident (exponerad - uppföljning)**”. Analyser för detektion av hepatit B, hiv och hepatit C ingår (Hepatit B s-antigen, HIV-Ag-AK Kombo, Hepatit C-anti-kroppar). Anti-HBs kan läggas till vid behov.

Anmälan i Stella

Oavsett riskbedömning ska du som exponerad **registrera varje tillbud i Stella** (arbetsskada). Klicka på ”registrera händelse” och sedan ”skada med risk för blodsmitta”. Fyll i de olika fälten och klicka därefter på ”Spara/skicka”. I och med det sparas registreringen i Stella och det skickas ett e-postmeddelande (notifiering) till Infektionsmottagningen, Arbetsmiljö och hälsa samt till din närmaste chef. Det är viktigt att det ur Stella-anmälan framgår vaccinationsstatus hos den exponerade.

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2024-03-27	Ändrat telefonnummer infektionsmottagningen	IG
2023-12-14	Ändrat telefonnummer infektionsbakjour	IG
2022-06-17	Tillägg "Vid stänk i ögonen, uppdaterat registrering av tillbud	IG, CJ, LH
2019-12-17	Förtydligande avseende riskbedömning.	LLS
2019-08-28	Regionlogga. Tillagt information om syfte, omfattning, ansvar, kravet på samtycke samt förtydligat en del formuleringar. Justering av analysval.	IG, CJ, LLS

Referenser

[Stick- och skärskador samt exponering med risk för blodburen smitta hos personal, Vårdhandboken](#)

[Arbetsskador och olyckor - Intranät Region Kalmar län](#)

Regelverk

[AFS 2001:03](#). *Användning av personlig skyddsutrustning*. Stockholm: Arbetsmiljöverket. (Ändringsföreskrifter AFS 2009:08, AFS 2010:11)

[AFS 2018:4](#). *Smittrisker*, Arbetsmiljöverket